

обізнаність, сценічна майстерність, національний мелодизм тощо.

Вихованців відділу початкового естетичного виховання ми зустрічаємо пізніше на шкільних концертах як успішних учнів музичного, вокально-хорового, хореографічного, образотворчого, театрального факультетів Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко. Дуже приємно радіти разом із батьками їхнім подальшим досягненням і творчому розвитку.

Отже, спостерігаючи за розвитком своїх вихованців понад 25 років, я бачу, що вони відрізняються від своїх ровесників обізнаністю, зацікавленістю, натхненністю, умінням абстрактно мислити, розвинутим почуттям милосердя, відповідальності та доброзичливості. Наша театральна-музична педагогічна діяльність спрямована на виховання людини та громадянина на засадах гуманістичної педагогіки. Гуманістично-орієнтований виховний процес дає змогу створювати «сміслові поля цінностей», що забезпечує мотивоване введення її у предметне, діяльнісне й соціальне довкілля.

Список використаної літератури

1. Варич Т. Вплив музики на розвиток особистості дошкільника. *Бібліотека вихователя дитячого садка*. 2005. № 11–12. С. 69–72.
2. Верховинець В. *Весняночка* (5-те вид.). Київ: Муз. Україна, 1989. 343 с.
3. Поніманська Т. Олександр Запорожець – засновник теорії гуманістичного виховання дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2005. №11. С. 7–8.

Остапенко Л.,
викладач вищої категорії,
Гадяцький коледж культури і мистецтв
імені І. П. Котляревського
(м. Гадяч)

МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ БАЗОВИМИ НАВИЧКАМИ ГРИ ГІТАРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ДОДАТКОВОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Вступаючи до навчального закладу фахової передвищої освіти, майбутній студент, як правило, ще не розуміє в повній мірі специфіки своєї

майбутньої діяльності та особливостей процесу навчання в мистецьких закладах. Саме в період навчання в коледжі студент має набути навичок системної самостійної роботи над музичним твором, аналізу виконавських проблем і пошуку шляхів їх усунення. На початковому етапі професійного навчання найважливішим і найнеобхіднішим моментом є процес постановки виконавського апарату. За всієї різниці конституцій і будови тіла студентів закономірності постановки виконавського апарату залишаються універсальними з певними модифікаціями.

Методику навчання гри на гітарі розробили П. Агафшин, Б. Бельський, М. Вайсборд, Л. Карпов, Н. Михайленко та ін., які узагальнено та систематизовано Р. Тарановим [1; 2].

Мета статті – узагальнити методику роботи над базовими навичками гри на гітарі зі студентами фахового коледжу на початковому етапі навчання.

Відомо, що раціональна та природна постановка виконавського апарату дає найбільшу свободу виконавцеві, тому перший семестр навчання майже повністю присвячений корекції виконавського апарату та його вдосконаленню. І навіть ті студенти, які практично не мають значних недоліків у постановці рук, мають віднестись до цього етапу з розумінням: осмислення вимог викладача, порівняння свого виконавського апарату з уявним ідеалом (чи з виконавським апаратом відомих гітаристів), комплексне сприйняття матеріалу в єдності «розумію – знаю – умію».

Важлива актуалізація опорних знань з теоретичних питань виконавства. Для більш ґрунтовного їх засвоєння викладач має підготувати та запропонувати студентам комплекси теоретичних матеріалів, які містять інформацію з історії виникнення та розвитку інструменту, наочні матеріали, що демонструють правильну посадку та постановку виконавського апарату, вправи для розвитку різних видів техніки та автономності рук та ін.

Особливу увагу слід звертати на постановку рук. Так, для опанування правильного положення правої кисті над струнами доцільно періодично виконувати вправи у положенні «хреста Сеговії», адже саме в його

виконавській і педагогічній практиці воно апробовано. Для опанування посадки та відчуття свободи ігрових рухів учням, які не мали достатньої виконавської практики, рекомендується освоювати вправи на відкритих струнах, які являють собою різноманітні види арпеджіо та виконуються прийомом тірандо. Ліва руки при виконанні вправ спокійно розташована на п'ятці грифу і не має навантаження. Така ситуація дає можливість сконцентрувати увагу на відчуттях і рухах правої руки.

Невід'ємною складовою роботи з початківцями над музичним твором є сольмізація. Така форма ознайомлення з нотним текстом допомагає уникнути механічного заучування матеріалу. Студент не тільки бачить рух мелодії та відтворює її м'язовим рухом, а й сприймає графічне зображення та положення нот на грифі, метро-ритмічні особливості нотного тексту. У своєму ставленні до цього виду роботи автор ще раз утвердилась на майстер-класі французького гітариста Ф. Вілла (м. Полтава, березень 2013 р.). Працюючи з учнем 5-го класу над проблемним пасажем, Ф. Вілла попросив його назвати нотами у метро-ритмі. Учень цього зробити не зміг. Сам же Ф. Вілла просольмізував не тільки цей пасаж, а й немалий відрізок твору напам'ять. І лише після сольмізації учнем даного епізоду, змінилась манера гри та була вирішена виконавська проблема.

Л. Карпов вирізняє методи розвитку виконавської техніки інструменталістів, а саме: механістичний; інтуїтивно-руховий; осмислено-руховий; осмислено-слуховий, психофізіологічний. Важливо під час формування виконавських навичок досягти гармонії інтелектуальної (художньо-естетичної) та біомеханічної (рухової) складників, що базується на розумінні способів і прийомів базової виконавської техніки як цілісного феномену; знанні теоретичної основи та класифікація елементів виконавської техніки; підвищенні інтелектуальної активності учнів.

Сучасний гітарист повинен однаково володіти двома основними способами звуковидобування: тірандо (щипок) та апояндо (удар), які суттєво відрізняються між собою. У роботі з початківцями необхідно опиратись на

італійську школу гри, яка базується на тірандовому виконанні арпеджіо. Рука не напружується, і водночас фіксує правильне положення. Від цього залежить свобода і рухливість виконання, а також сила звуку. Знайомитись з іспанською школою (та прийомом апояндо для решти пальців) бажано пізніше, коли рука вже набула свого положення. Гра апояндо, вміння використовувати цей спосіб в поєднанні з басом збагатить виконання новими тембровими можливостями, дозволить урізноманітнити звучання інструменту та надасть йому поліфонізму та оркестрового характеру. Прийомом тірандо можна досягти різноманітних тембрових градацій, проте звучання дещо відкрите. Прийом апояндо має гарну динаміку та тривалість звучання, звук повний і насичений. Саме ці способи звуковидобування є тією технічною основою, на якій базуватимуться усі подальші прийоми гри (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Структура базових навичок гітариста

ТІРАНДО	АПОЯНДО
виконуються	
одиничні ноти	одноголосні гами
арпеджіо	підголоски
арпеджіато	короткі мелодичні епізоди
усі види акордів	
гами подвійними нотами	

Для виконання пасажів, усіх видів арпеджіо та різноманітних віртуозних моментів необхідною умовою є трипальцева та чотирипальцева аплікатура, тому свобода рухів і рівноцінність активності кожного пальця є невід'ємною складовою підготовки майбутнього фахівця. На досягнення максимальної свободи рук (особливо правої руки) націлена вся увага викладача при роботі зі студентами на початковому етапі професійного навчання.

Досить корисними та цікавими для розвитку рухливості та автономності пальців і рук є вправи Р. Таранова [1; 2]. Комплексне використання студентом

знань, методичних рекомендацій викладача та фізичних вправ дає змогу максимально досягти бажаних результатів. На цьому етапі слід наголосити на комплексному «розумію-знаю-вмію». Саме перевага інтелектуального аспекту (художньо-естетичного) над біомеханічним (руховим) сприяє більш ґрунтовному опануванню основними виконавськими навичками.

Метою вправ Р. Таранова є висвітлення аспектів сучасної «анатомо-фізіологічної» або «психотехнічної» музичної педагогіки, основою якої є «слуховий» метод, у якому механічні рухові вправи поступаються місцем «свідомій роботі над руховою технікою» [1]. Такий підхід спричинив створення системи виконавських навичок, які мають конкретну музично-цільову спрямованість, зумовлену змістом твору, особливостями творчого мислення, рівнем розвитку рухової техніки та ступенем її керованості. Чутливість рук покращує контроль напруження та розслаблення м'язів, досягнення активності, економічності та гарної «відчуваності» ігрових рухів.

Список використаної літератури

1. Таранов Р. А. Специфіка формування звуку в академічній шестиструнній гітарі. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2011. № 8. С. 139–144.

2. Таранов Р.А. Деякі аспекти звуковидобування способом *tirando* на академічній шестиструнній гітарі. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2012. №10. С. 101–104.

Перепелиця О.,
старший викладач,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка,
(м. Полтава)

ВИВЧЕННЯ ПОРТРЕТНОГО ЖИВОПИСУ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Портрет – самостійний жанр образотворчого мистецтва, який покликаний не тільки достовірно відображати зовнішні риси людини, але має на меті показати характер людини, відобразити його внутрішній світ, передати